

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

ad, bonitas creata est obiectum volitionis libere, ut cognita à Deo: At qui omnis bonitas creata in tempore existens ab æterno est cognita à Deo, nec potest in tempore de novo cognosci, Ergo ut est obiectum voluntatis Dei libere, nequit variationem suscipere.

¶ Tercio inveni potest conclusio, impugnando sententiam Adversariorum: Nam modus dicendi istius falso, vel dubio nititur principio, ut constat ex dictis articulo præcedenti, ubi ostendimus valde probabile esse, voluntatem divinam ab omni actu libero potuisse manere, suspensam, Molinæ etiam abique fundamento inter mutationem, & vicissitudinis obumbrationem distinguit, cum pro eodem accipiatur à SS. Patribus, acoultat ex D. Gregorio lib. 12. Moral.

cap. 17. ubi ponderans verba illa Jacobi 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudo, nisi obumbratio, ut: ipsa enim immutabilitas umbra est, quæ quasi Dei figurat lucem. si hanc per aliquas vicissitudines permittat, sed quia in Deo mutabilitas non venit, nulla qualitas umbrae vicissitudinem meretur.* Ergo &c.

¶ Ex dictis patet responsio ad rationem dubitandi in proposito: dupliciter enim ad illam responderi potest. Primum juxta primam rationem D. Thomæ, distinguendo Minorem: ex nova terminatione ad creaturas, non sequitur physica mutatio à priori, & tanquam ex forma immutante, concedo Minorem: à posteriori, & arguivè, ratione illius, quod præsupponit, nego Minorem & Consequentiam. Ita que juxta hanc solutionem, ex eo quod in tempore Deus velle inciperet non inferretur physica mutatio, quæ per decretum fiat tanquam per formam immutantem, sed quæ præsupponatur necessario facta, vel in substantia, vel in cognitione divina.

¶ Cum enim, ut supra arguebamus, divina voluntatis mutatio fieri non possit, nisi vel ex eo quod obiectum incipiat esse bonum, vel incipiat ut tale cognosci, & neutrum possit de novo contingere abique physica mutatione; hinc est quod ex variatione decreti in tempore inferatur physica mutatio in Deo; non à priori, & quæ fieri debet per decretum ut formam immutantem, sed à posteriori, & ratione illius, quod ad mutationem prudentem decreti debet necessario supponi.

¶ Secundò Responderi potest, consequenter ad secundam rationem, negando Minorem; quia non fiat in tempore superaddi de novo divinæ voluntati terminationem liberam sub conceptu terminationis, nisi insuper ei addatur nova actualitas, & consequenter nisi mutetur physice. Rationem supra adduximus, quia nempe terminatio libera ad creaturas nequit incipere in tempore in voluntate divina, nisi vel ad novitatem obiecti, vel ad variationem entitatis actus: cum que in obiecto nequeat esse novitas, quia tunc prout in æternitate contentum, in qua nulla est variatio, vel successio, consequens fit, quod debet necessario intercedere novitas in entitate actus, ut in tempore incipiat in Deo libera terminatio ad creaturas.

¶ Ex quo patet responsio ad confirmationem, concedo enim Antecedente, negando est Consequentia & partitas. Ratio discriminis est, quia denominatio creatantis sumitur ab actu voluntatis veluti esse actus divini ut aqualiter transeunte & connonante obiectum propria mensura existens; cum autem obiectum, prout in propria mensura incipiat in tempore, consequens fit,

A quod absque novitate in entitate actus possit denominatio illa in tempore incipere. Denominatio autem libere volentis non connotat obiectum prout in propria duratione, sed prout in mensura æternitatis, contentum, in quo prout sic novitas esse nequit; ac proinde nec denominatio volentis de novo, nisi entitas actus in seipsa varietur.

DISPUTATIO IV.

De voluntate Dei antecedente & consequente.

Celebris est divisio voluntatis Dei in antecedentem, & consequentem, quam Theologi à Damasceno, qui primus eam in scholas induxit, acceperunt; & circa illam plures occurrunt difficultates & graves controversiæ, quæ his temporibus inter Thomistas & Modernos agitari solent, & quas sequentibus articulis exactè discutiemus, ac resolvemus.

ARTICULUS I.

Quid sit voluntas antecedens & consequens beneplaciti & signi?

S. I.

Prima pars questii resolvitur.

Licet omnes Theologi unanimi consensu hanc divisionem recipiant cum D. Thomæ hinc art. 6. ad 1. illam tamen eodem modo non explicat, nec intelligunt. Molina enim, Vasquez, Lessius, & alij Recentiores communiter docent, voluntatem illam in Deo dici antecedentem, quæ antecedit nostrum consensum & prævisionem meritorum, vel demeritorum; consequentem vero illam, quæ supponit consensum liberi arbitrii, & præscientiam meritorum, vel demeritorum. Thomistæ autem cum S. Doctore existimant, voluntatem antecedentem esse illam, quæ ali- quid amatur consideratum solum secundum se; & ut præcisum à circumstantiis, cum quibus ponitur à parte rei. Consequentem vero illam, quæ terminatur ad res secundum omnes circumstantias in particulari, ut in executione, & à parte rei ponendas.

Dico ergo primò: Voluntatem Dei non dici antecedentem ex eo, quod antecedit consensum nostrum, aut præscientiam meritorum, vel demeritorum; & consequentem ex eo, quod consensum, & merita, aut demerita voluntatis humanæ, ut à Deo prævisa supponat.

Probatur prima pars: Cùm voluntas Dei consequens sit efficax, & causa nostri consensûs, ut ostendemus disputatione sequenti, illum antecedit prioritate saltem naturæ & causalitatis; nam omnis causa est hoc saltem modo prior suo effectui; unde si voluntas Dei diceretur antecedens ex eo, quod nostrum consensum, & liberam nostræ voluntatis determinationem antecedit, voluntas Dei efficax & consequens deberet etiam vocari antecedens, & sic membra hujus divisionis

nis confunderentur: At hoc non est dicendum: A Ergo nec illud.

Confirmatur efficaciter: Voluntas illa antecedens ex D. Thoma est voluntas totum secundum quid & inefficax, sive velle cas quaedam, ut loquitur S. Doctor: Ergo non potest esse voluntas illa antecedens, quam admittunt Adverlatij, cum illa sit, quantum est ex parte Dei, efficacis, & voluntas simpliciter.

3. Secunda pars etiam suadet, Prædestinatio includit voluntatem salutis, non solum antecedentem, sed etiam consequentem, ut ait S. Thomas in 1. ad Anibal. dist. 46. quæst. unica art. 2. ad 1. Sed prædestinatio non supponit præscientiam meritum, ut ostendimus cum eodem S. Doctore infra quæst. 23. art. 4. Ergo voluntas consequens non est illa, quæ supponit præscientiam meritum. Utraque pars magis patebit ex dicendis conclusione sequenti.

4. Dico secundò: Voluntatem antecedentem esse illam, quæ versatur circa objectum ut non veltum omnibus circumstantijs, quibus est executioni mandandum: consequentem vero, quæ objectum inspicit omni sua circumstantia veltum; v. g. voluntas, quam Deus habet salutis reprobatorum, est voluntas antecedens gloriae, quia terminatur ad illam secundum se non attentis omnibus circumstantijs; & quia consideratio rei secundum se est prior & antecedens considerationem ejusdem sub omnibus circumstantijs, idcirco appellatur voluntas antecedens: illa vero quæ Deus efficaciter vult reprobos excludere à gloria, dicitur voluntas consequens, quia omnes circumstantias attendit: pulchritudinem scilicet universi, ac divinæ iustitiæ, aliorumque attributorum manifestationem.

5. Conclusionem sic explicatam docet D. Thomas hic art. 6. ad 1. ubi quid sit voluntas antecedens & consequens, sic exponit. Terti. secundum Damascenum intelligitur de voluntate antecedente, non de voluntate consequente: quæ quidem distinctio non accipitur ex parte ipsius voluntatis divinæ, in qua nihil est prius, vel posterius, sed ex parte voluntum. Ad cuius intellectum considerandum est quod unumquodque secundum quod bonum est. sic est vultum à Deo: aliquid autem potest esse in prima sua consideratione, secundum quod absolute consideratur, bonum, vel malum, quod tamen prout cum aliquo adjuncto consideratur (quæ est consequens consideratio ejus) è contrario se habet. Sicut hominem vivere est bonum, & hominem occidi est malum secundum absolutam considerationem, sed si addatur circa aliquem hominem quod sit homicida, vel vivens in periculum multitudinis; sic bonum est eum occidi, & malum est eum vivere, unde potest dici, quod iudex justus antecederet vult hominem vivere, sed consequenter vult homicidam suspendi. Similiter Deus antecederet vult omnem hominem salvari, sed consequenter vult quosdam damnari secundum exigentiam suæ iustitiæ.

Item 1. Timoth. 2. lect. 1. hæc habet: Alio vero modo secundum Damascenum ut intelligatur de voluntate antecedente, non consequente in voluntate enim Dei licet non sit prius & posterius, dicitur tamen voluntas antecedens & consequens. Item secundum ordinem voluntum, secundum quod voluntas potest dupliciter considerari: scilicet in universali, vel absolute, & secundum aliquas circumstantias in particulari; & prius est absoluta consideratio, & in universali, quam in particulari, & comparata; & ideo voluntas absoluta est quasi antecedens; & voluntas alicuius rei in particulari, est quasi consequens. Exemplum de mercatore, qui vult omnes merces suas salvare absolute, & hoc voluntate antecedente;

sed si consideret salutem, non vult omnes merces per comparationem ad alia salvare: scilicet quando cum salute sequitur submersio navis, & hæc voluntas est consequens. Sic in Deo salus omnium hominum in se considerata, habet rationem ut sit volubilis, & sic est voluntas antecedens: sed si consideretur bonum iustitiæ, & quod peccata puniantur, sic non vult, & hæc est voluntas consequens.

Denique in 1. dist. 46. quæst. 1. art. 1. ad 2. ait: Voluntas antecedens potest dici conditionata, non tamen est imperfectio ex parte voluntatis divinæ, sed ex parte velti, quod non accipitur cum omnibus circumstantijs quæ exiguntur ad veltum ordinem in salutem. Ex quibus testimonio liquet secundum D. Thomam (qui ut fatetur Vazquez, mentem Damasceni, à quo Theologi hanc distinctionem acceperunt, apprimè intellexit) voluntatem Dei dici antecedentem & consequentem, non ex eo quod antecedit vel supponat nostrum consensum, aut præscientiam meritum vel demeritorum, ut asserunt Recentiores: sed dicitur antecedens, ex eo quod adtingat rem secundum se, & ut præcitat à circumstantijs, sub qua ratione est prior seipsa in particulari. & ut habet adjunctas circumstantias; & consequens, ex eo quod sequatur considerationem rerum, ut sunt in seipsis, & ut habent adjunctas omnes circumstantias particulares.

Dices: Damascenus lib. 2. Fidei cap. 29. Voluntatem consequentem appellat permissionem, seu voluntatem ortum habentem ex vitio nostro. Et ibidem ait: Voluntas antecedens est acceptio Dei in ipso existens & consequens est concessio ex nostra causa. Ergo ex Damasceno voluntas antecedens est illa, quæ nihil supponit ex parte nostri, seu quæ antecedit nostrum consensum, & merita vel demerita; consequens vero illa, quæ habet causam in nobis, & quæ supponit præscientiam meritum, vel demeritorum. Quod potest confirmari et D. Thoma in 1. dist. 46. art. 1. ubi ait: Voluntas consequens præsupponit præscientiam operum.

Respondeo quod quando D. Damascenus & S. Thomas dicunt, quod voluntas consequens ortum habet ex vitio nostro, & supponit præscientiam operum, non loquuntur de voluntate consequente universaliter sumpta, & secundum quod se extendit tam ad bona opera à Deo prædefinita, quam ad mala ab illo permessa; sed de voluntate consequenti specialiter sumpta, seu de voluntate consequenti punitive, quæ supponit culpam, & ex vitio nostro ortum dicitur enim explicent voluntatem Dei consequentem, ponunt exemplum in aliquo objecto particulari, quod Deus vult supposita prævisione peccati, scilicet damnationem & pœnam æternam reprobatorum: quam vis non sit necessarium, ut id omnino quod Deus vult voluntate consequente, præsupponat peccatū, vel præscientiam meritum, aut demeritorum. Ut enim docet D. Thomas supra relat. prædestinatio includit voluntatem salutem, non solum antecedentem, sed etiam consequentem; & tamen in ejus sententia illa non supponit prævisionem meritum. Duplex ergo in Deo distinguenda est voluntas consequens: alia iustitiæ, alia misericordie. Prima supponit semper in his, qui damnantur, merita eorum damnationis, scilicet peccata prævialia: non ob rationem generalem voluntatis consequentis, sed ob rationem voluntatis, quæ est ex iustitia. Secunda, quæ salutem electorum respicit, non supponit in eis illorum meritum prævisionem, quia ante gratiam nulla sunt merita, cum ipsa sit causa & origo omnia

um merito. Unde D. Prosper 2. de vocati
gentium cap. 35. Deus his quos elegit sine merito, dat
quod meretur ex merito. De quo fuse in Tractatu
de predestinatione.

§. II.

Corollaria precedentis doctrinae.

1. In dictis inferes primò, quod distinctio vo-
luntatis Dei in antecedentem & consequen-
tem, non accipitur ex parte voluntatis divinæ,
ita quod nihil est prius & posterius, sed ex parte
rei volitæ, quæ potest considerari vel secundum
se, & præcisè à circumstantiis, vel secundum
quod habet ad junctas circumstantias, cum qui-
bus ponitur à parte rei. Ex quo

2. Inferes secundò, has duas voluntates seu vo-
luntates non distingui virtualiter in Deo, sed
tantum per ordinem ad objecta seu connotata
materialia, eoque ferè modo, quo scientia Dei
dividitur in abstractivam & intuitivam, jura di-
versimodum quo attingit creaturas.

3. Inferes tertio contra Vazquez, hanc divi-
sionem esse adæquatam, Quia Deus potest tan-
tum attingere res creatas secundum duplicem
illam statum: id est vel secundum se, & præcisè
circumstantiis: vel in particulari, & ad junctis il-
dem circumstantiis. Unde præter voluntatem
antecedentem & consequentem, non debet po-
nere alia concomitantia, quæ Deus decernat concu-
rere nobilium, ut docet Vazquez; sed hæc vo-
luntas ad consequentem & efficacem reducitur.

4. Inferes quarto: Voluntatem antecedentem
esse voluntatem simplicem secundum quid; volun-
tatem vero consequentem esse voluntatem sim-
pliciter. Nam ut ait D. Thomas hic art. 6. ad 1.
Quod antecedenter volumus, non volumus simpliciter, sed
secundum quid; quia voluntas comparatur ad res secun-
dum quod in se ipsi sunt; in seipsis autem sunt in par-
ticulari, unde simpliciter volumus aliquid, secun-
dum quod volumus illud considerari omnibus circumstan-
tiis particularibus, quod est consequenter velle. Quod
latius exponit in 1. dist. 47. quæst. 1. art. 1. ubi
addit hoc esse discrimen inter voluntatem &
cognitionem speculativam, quod cognitio spe-
culativa perficitur in abstractione à singularibus
sed voluntas, & quidquid est ordinatum ad opus,
perficitur in particulari circa quod est operatio:
ex quo inferet, illud esse simpliciter & perfecte
voluntatem, quod subiacet voluntati secundum
omnes particulares conditiones circumstantes
ipsius; illud autem quod non est volitum secun-
dum omnes conditiones ipsam circumstantes,
non habere rationem voliti simpliciter, sed se-
cundum quid.

5. Inferes quinto: Voluntatem antecedentem
communem esse amori & odio. Nam sicut in
bono terminante amorem, ita & in malo termi-
nante odium, possumus distinguere rationem
mali absolute, & mali consideratis omnibus cir-
cumstantiis; sicque odium in antecedens & con-
sequens dividere. Antecedens in Deo odium est
odium omnium hominum, propter peccatum
Adami. Consequens vero est odium reprob-
orum, propter illorum peccata & demerita. Ex
quo

6. Inferes ultimò, prædestinatum existentem in
mortalis peccato, odio haberi à Deo, odio ante-
cedenti; diligì vero ab ipso amore efficaci con-
sequenti: Nam Deus vult tali homini damnatio-

Tom. I.

A nem æternam voluntate antecedenti: Ergo illi
odio habet odio antecedenti. Consequentia patet,
Antecedens probatur. Hominem existentem in
peccato mortali in æternum damnari,
est bonum quoddam amabile à Deo: Ergo de fa-
cto amatur ab ipso: Sed non consequenter &
efficaciter, alias damnaretur de facto. Ergo in-
efficaciter & antecedenter.

Secunda pars corollarij opposita ratione pro-
batur. Deus vult, voluntate consequenti, præ-
destinatum existentem in mortali peccato, vitam æ-
ternam: Ergo illum diligit amore consequenti.

§. III.

B Explicatur quid sit voluntas beneplaciti & signi.

D E voluntate beneplaciti & signi agit Magi-
ster sententiarum in 1. dist. 45. & D. Tho-
mas ibidem quæst. 1. art. 4. & quæst. 23. de verit.
art. 2. & hic art. 11. & 12. habetque fundamen-
tum in Scriptura utraque voluntas. Nam de vo-
luntate beneplaciti dicitur ad Roman. 12. *Pro-
betis, quæ sit voluntas Dei bona, beneplacens, & perfecta.*
Et Psal. 105. *Memento nostri Domine in beneplacito
populi tui.* Similiter in Scriptura signa quibus Deus
suam voluntatem ad extra manifestat vocantur
voluntates Dei: Psal. 15. *Mirificavit omnes voluntates
meas in cælo.* Et Psal. 110. *Magna opera Domini, exqui-
sita in omnibus voluntates ejus.* Oramus etiam quoti-
die, ut fiat voluntas Dei; id est illud quod ejus
voluntate præceptum & ordinatum est.

Voluntas ergo beneplaciti est illa quæ verè
proprie & formaliter reperitur in Deo, seu actus
divinæ voluntatis; quò verè & proprie vult ali-
quid. Voluntas verò signi est aliqua operatio
externa, seu aliquis effectus externus, quò ejus
voluntas significatur, & manifestatur: unde hæc
voluntas non est in Deo formaliter & proprie,
sed metaphorice tantum & analogice: sicut uri-
na dicitur sana, quia significat sanitatem.

Quinque autem sunt (ut docet Sanctus Doctor
hic art. 12.) signa voluntatis: scilicet operatio,
permisso, præceptum, prohibitio, & consilium;
quæ distinguuntur ex diverso modo declarandi
voluntatem. Nam aliquando declaramus illam
per nos, aliquando per alium. Per nos, vel ali-
quid facièdo, & sic operatio externa est signum
voluntatis internæ; vel aliquid permittendo &
sinendo fieri, & sic est permisso. Per alium de-
claramus voluntatem nostram, quando ordina-
mus alium ad aliquid faciendum: ordinamus au-
tem de alio, vel per imperium obligando, vel
per consilium suadendo. Per imperium obligan-
do, vel præcipiendo ut fiat, vel prohibendo ne
fiat. Et sic sunt quinque signa manifestandi vo-
luntatem: scilicet operatio, & permisso, præ-
ceptum, prohibitio, & consilium. Quædam ver-
santur circa mala, ut prohibitio & permisso:
quædam circa bona, ut operatio & præceptum.
Quædam circa perfecta seu optima, ut consilium:
Quædam referuntur ad præsens, ut operatio, &
permisso: quædam verò etiam ad futurum, ut
præceptum, prohibitio, & consilium.

Advertendum est etiam, quòd illæ hæc duæ
voluntates inter se differant, non tamen semper
se mutuo excludunt, sed interdum utraque ver-
satur circa idem objectum diversimodè consi-
deratum; ut enim inquit S. Thomas hic art.
12. ad 2. *Sicut Deus potest significari metaphorice velle
id, quòd non vult voluntate proprie acceptè, ita potest
met-*

Fff 3

met-